(इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेत अनुवाद)

(१९९७) १ एस.सी .आर (५२३)

सोडागर सिंग

- विरुद्ध -

पंजाब राज्य आणि इतर

जानेवारी २४, १९९७

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. टी. नानावती]

सेवा कायदाः

पंजाब रस्ते (मंत्रालयीन) राज्य सेवा वर्ग- III नियम, १९७७:

नियम ८.९.२२ - नियुक्ती- विधि सहायक - थेट तदर्थ भरती - उच्च न्यायालयाने असे म्हटले आहे की नियमित भरती केल्याशिवाय यापुढे चालू ठेवू शकत नाही - तसेच नियमित नियुक्ती करण्याचे निर्देश दिले आणि जर ३ महिन्यांच्या आत केली गेली नाही, तर याचिकाकर्ता तीन महिन्यांच्या कालावधीनंतर यापुढे काम सुरू ठेवणार नाहीत - असे म्हटले जातेः उच्च न्यायालयाने हस्तक्षेप करण्याची हमी देणाऱ्या कायद्याची कोणतीही चूक केली नाही.

दिवाणी अपील अधिकारिता :- विशेष अनुमती याचिका (सी) क्रमांक.२०४२१-२२ /१९९६.

सी.डब्ल्यू.पी. क्रमांक.१४७३/१९९६ मधील पंजाब आणि हरियाणा उच्च न्यायालयाच्या दिनांक २७.०५.९६ रोजीच्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यांसाठी :- देवेंद्र वर्मा, गिरीश शर्मा आणि नरेश बक्षी.

न्यायालयाचा पुढील आदेश पारित करण्यात आला.

पंजाब आणि हरियाणा उच्च न्यायालयाच्या खंड न्यायपीठाने रिट याचिकेत आणि सर्वसाधारण अपील क्रमांक १९१/१९९६ मधील पुनर्विलोकन याचिका मध्ये अनुक्रमे मे २७ १९९६ आणि ऑगस्ट २०, १९९६ रोजी दिलेल्या न्यायनिर्णय आणि आदेशांविरोधात या विशेष अनुमति याचिका दाखल करण्यात आल्या आहेत.

मान्य केलेली स्थिती अशी आहे की याचिकाकर्त्यांची उत्तरवादीच्या संस्थेत विधी

सहाय्यक या पदावर तदर्थ आधारावर नियुक्ती करण्यात आली होती. पंजाब रस्ते (मंत्रालयीन) राज्य सेवा वर्ग- III नियम, १९७७: च्या नियम ८ मध्ये खालीलप्रमाणे तरतूद आहेः

"८. थेट नियुक्ती आणि बदलीद्वारे नियुक्तीच्या बाबतीत आणि पदोन्नतीद्वारे नियुक्तीच्या बाबतीत उपरोक्त परिशिष्टाच्या स्तंभ ४ मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या बाबतीत या नियमांच्या परिशिष्ट 'बी' च्या स्तंभ ३ मध्ये निर्दिष्ट केल्याप्रमाणे आवश्यक पात्रता आणि अनुभव असल्याशिवाय कोणत्याही व्यक्तीची सेवेत नियुक्ती केली जाणार नाही.

९ (१). सेवेसाठी नियुक्ती खालील प्रकारे केली जाईल, म्हणजेः

(ए) XXXXXX

(बी) विधी सहाय्यकांच्या बाबतीतः

(i) २०% थेट भरतीद्वारे; आणि

(ii) विभागात कार्यरत असलेल्या पंजाब रस्ते कर्मचाऱ्यांसह कायदा विभागात काम करणाऱ्या विधी पदवीधरांपैकी ८० टक्के पदोन्नती गुणवत्ता-सह-ज्येष्ठतेच्या आधारावर; किंवा

(iii) उपखंड (१) आणि (२) मध्ये नमूद केलेल्या पद्धतींनुसार योग्य उमेदवार उपलब्ध नसल्यास,आधीपासूनच राज्य सरकार किंवा भारत सरकारच्या सेवेत असलेल्या अधिकाऱ्याची बदली किंवा प्रतिनियुक्ती करून.

नियम ८ चे वाचन स्पष्टपणे सूचित करेल की विभागात सेवा देणारे सर्व विधी पदवीधर,नियमांमध्ये नमूद केलेल्या पात्रता आणि अटींच्या अधीन राहून,गुणवत्तेसह ज्येष्ठतेच्या आधारे विधि सहाय्यक म्हणून पदोन्नतीसाठी विचारात घेण्यास पात्र आहेत. नियम ९(१) (बी) सांगतो कि विधि सहाय्यकांच्या २० % पदे थेट भरतीसाठी राखीव आहेत. असे मान्य आहे की, याचिकाकर्त्याची त्या कोट्यातील विधी सहाय्यक पदावर तदर्थ आधारावर थेट भरती म्हणून नियुक्ती करण्यात आली होती. जेव्हा थेट भरती केली जाते, थेट भरतीद्वारे नियुक्तीसाठी पात्र असण्याची पूर्तता करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या अटींमध्ये शिथिलता देण्याचा आणि नियम ८ आणि नियम ९ शिथिल करणाऱ्या नियम २२ अंतर्गत अधिकारांचा

वापर करून याचिकाकर्ते यांना विधि सहाय्यक म्हणून पुढील पदोन्नती देण्याचा सरकारला कोणताही अधिकार नाही. त्यामुळे, उच्च न्यायालयाच्या खंड न्यायपीठाने आपल्या निष्कर्षात बरोबर म्हटले आहे की, याचिकाकर्त्याची तदर्थ आधारावर विधी सहाय्यक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली असल्याने नियमित भरती केल्याशिवाय तो यापुढे कायम राहू शकत नाही. त्यामुळे उत्तरवादींना नियमित भरती करण्याचे निर्देश देण्यात आले आणि तीन महिन्यांच्या आत नियमित नियुक्ती न झाल्यास, याचिकाकर्त्याला तीन महिन्यांच्या कालावधीनंतर यापुढे कायम राहणार नाही. या परिस्थितीत, आम्हाला असे वाटत नाही की उच्च न्यायालयाने वरील निर्वचनामध्ये हस्तक्षेप करण्याची हमी देतांना कोणताही विधी दोष केला आहे . कायद्यानुसार योग्य ती कारवाई करणे हे सरकारचे काम आहे.

तद्नुसार, विशेष अनुमति याचिका फेटाळल्या जातात.

जी. एन. याचिका फेटाळल्या

<u>अस्वीकरण</u>

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा/तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल".